

mlýny asi dosti. Naproti tomu pro zásobení nezemědělců zbylo jen 17.901 vag. pšenice a 33.197 vagonů žita, tedy jen 51.098 vagonů obilí, což ovšem mohlo zaměstnat obchodní mlýny jen do 37%, oboje — obchodní a smíšené dohromady — jen do 25%. Jsou tedy dovozy obilí životní otázkou pro naše obchodní mlýny, pokud ovšem nezískávají více dovozem mouky než mletím obilí.

A tak z těchto čísel i z předcházejících výpočtů velmi jasně vyplývá odpověď za poslední naši otázku:

5. Zdali jsou nynější dovozy chlebovin do naší republiky nutné?

Jsou nutné, jsou samozřejmé, když se pro více než 60% obyvatelstva nedostává pšenice na  $9\frac{1}{2}$  měsíce a žita na  $2\frac{1}{4}$  měsíce. O značné nesoběstačnosti v pšenici nebylo nikdy pochybnosti, ale zdá se, že začínáme býti nesoběstační i v žitě. A poněvadž statistika dovozní ukazuje, že jde o zjev trvalý, jest nejvýše na čas věnovati našemu problému nesoběstačnosti plnou pozornost. To však je otázka sama pro sebe, která již přesahuje rámec této úvahy.

*Josef Mráz.*

## Cukr a řepa.

Pro pokročilou dobu došlo již nyní k jednání ocenu řepy pro kampaň 1927/28, ačkoliv není v průmyslu cukrovarnickém ještě jasno, k jakému cíli dospějí snahy o utvoření dlouhodobého kartelu. Nynější cukrovarnická dohoda, která končí dnem 30. září t. r., byla myšlena jako prozatímní útvar. Ustavena byla teprve v posledním okamžiku, neboť průmysl zvěděl teprve koncem června m. r., že od 1. října 1926 bude cukerní hospodářství uvolněno. Zásadní myšlenkou tohoto provisoria byl status quo v účasti na tuzemském zásobování, tedy zachování daných továrních kontingentů, na kterémžto podkladu arci dlouholetý a dobře vybavený kartel není myslitelný. Nynější úprava kontingentů spočívá stále ještě na rakouském základě, kdy Vídeň, alpské země a Halič tvořily hlavní spotřební střediska a kdy tudíž rafinerie pro tato odbytiště výhodně položené měly kontingenty podstatně vyšší, než jich velikosti odpovídalo, nehledě k výhodám poskytovaným různým „patrio-

tickým“ firmám. Nejbolestnější stránkou tohoto zatímního uspořádání jsou vysoké kontingenty moravské, dnešní změněné situaci neodpovídající. Není pochyby, že kontingenty nutno přizpůsobiti skutečné zeměpisné poloze, výrobní kapacitě a zpracování vlastní suroviny jednotlivých závodů, neboť jedině tyto věcné okolnosti mohou býti směrodatnými.

Zahájení jednání o cenu řepy bylo nutno pro stanovení osevnického plánu, zejména však na Slovensku, které jest v tomto ohledu o celých 14 dnů až 3 neděle napřed. Stanovení řepní ceny bylo letos složitější vzhledem k okolnosti, že se vedle Ústřední jednoty řepařské letos uplatňovaly ještě jiné řepařské organizace jednotlivých politických stran.

Ve svém článku v čísle 11. loňského ročníku zmínil jsem se o nutné organické odvislosti řepaře a cukrovarníka, aby ruku v ruce a při ochraně obapolných zájmů našli pro cenu řepy rozumný klíč, odpovídající světové cukerní úrovni cenové, při čemž by byl nadále základem záznam londýnský a nikoliv ústecký. Bursa londýnská jest mezi světovými bursami poměrně nejspolehlivější a záznamy její nejméně upravovány, při čemž jest pro nás směrodatnou tím spíše, že většina našeho přímého vývozu děje se právě do Anglie. Představuje tudíž londýnský záznam skutečnou hodnotu našeho cukru pro vývoz, kdežto cukerní bursa pražská řadí se mezi trhy významu spíše místního či formálního.

Český řepař považuje však dosud jedině pevně smlouvenou cenu řepní za spravedlivou a pokládá jakoukoliv pohyblivou základnu cenovou za spekulaci. Tím se arci celé riziko cenové přesunuje na cukrovarnický průmysl; v každém vzájemném obchodě však má býti riziko obapolně rozděleno, takže mají-li obě strany býti uspokojeny ne pro jeden rok, nýbrž pro řadu let, je třeba umožniti účast obou stran jak v dobách konjunktury, — tak i pro období nepříznivá. Cena, která v kampani 1926/27 za řepu byla placena, t. j. Kč 15.—, byla o celých Kč 5.— nižší, nežli v kampani 1925/26 a měla by býti právě řepařským kruhům výstrahou, aby se v budoucnu neopakoval neblahý zjev náhlého přechodu z extrému do extrému.

K objasnění dnešního stavu nejlépe přispěje retrospektivní obrázek o vývoji světového trhu během minulého roku a z něho vyplývající vyhlídky pro budoucnost. Z jara minulého roku bylo po přechodném zlepšení světové ceny cukerní dosaženo

nejnižších záznamů. V době, kdy vyvrcholuje kubánská výroba, byl vývoj trhu nadále tísněn nahromaděnými zásobami. I skryté zásoby, jež se přechodně zlepšenou poptávkou projevily, nepovzbudily nikterak zájem spotřebitelův a viditelné statisticky zachycené zásoby byly o více než 1 milion tun vyšší, než ve stejném období roku 1925. Vliv těchto nepříznivých momentů zesílily ještě první odhady osevu v epropských zemích, z nichž z počátku bylo lze usuzovati rovněž na zvýšení evropské výroby řepového cukru. Do této doby zapadly první zprávy o pomoci, již by se cukru mělo dostat z Kuby. Byl to úmysl kubánského presidenta Machado zakázati zahájení sklizňových prací před 1. lednem 1927, čímž by se podstatně zmenšil převod cukerních zásob ze starého do nového roku. Největší důležitost přikládána byla pak pochopitelně plánu omeziti zákoným nařízením kubánskou výrobu v období 1926/27, čímž by se zabránilo nadvýrobě a umožnilo zlepšení světové ceny cukerní, jež v době poklesu byla na úrovni, pohybující se značně pod výrobními náklady. Tyto zprávy postupně vyjasnily situaci a obrat k lepšímu podporován i zlepšením konsumu v letních měsících, příznivou statistickou posicí, očekávaným úbytkem výroby i na Jávě, v Australii a Mauritiu a hlavně katastrofálními povětrnostními poměry v evropských zemích, jež měly v zápětí spolu se zmenšeným osem úbytek evropské výroby o as  $1\frac{1}{2}$  milionu tun. Uskutečnění plánu kubánského presidenta o omezení výroby setkalo se ovšem se značnými obtížemi v řadách kubánských pěstitelů třtinových, pro něž tento úbytek znamenal nemožnost zpeněžit veškerou třtinu. Oproti tomu však bylo nutno uvážiti, že by Kuba při volné výrobě mohla zpracovati takové množství třtiny, že by dokonce značně překonala dosavadní své výrobní rekordy. Když pak dne 10. prosince m. r. omezení kubánské výroby na 4,500.000 tun bylo konečně závazně prohlášeno, byl vliv tohoto důležitého ustanovení trhem již dávno eskontován a statisticky očekávaný úbytek výroby v období 1926/27 asi o 1,300.000 tun oproti výrobě v kampani 1925/26 byl stanovením kubánské výroby pouze potvrzen. Kolísání, jež se potom na cukerních trzích dostavila, svědčila o příznivém posuzování vývoje tohoto období a tak trh ve staré sklizni zdál se býti dosti ustáleným.

Pro příští kampaň pak je dnes již po ruce tolik spolehlivých dat, že lze si utvořiti obrázek, celkem velmi málo příznivý.

V Evropě nutno počítati, že při normálním vývoji nahrazen bude úbytek as . . . . . 500.000 tun, loňskými poměry zaviněný, k čemuž přistupuje dalších as . . . . . 750.000 „ jež, opatrně počítáno, představují as 10% zvýšení osevu, jež se všeobecně očekává. Ve výrobě cukru třtinového je opět na Kubě rozhodnutí, omezí-li svoji výrobu, což nelze však dnes vzhledem k obtížím s provedením loňského plánu nikterak předvídati. Z ostatních producentů však se očekává, že Java vyrobí více asi o . . . . . 300.000 „ Mauritius asi o . . . . . 50.000 „ a neurovnané poměry na dálném Východě přivodí pravděpodobně zvýšení konečných javanských zásob asi o . . . . . 100.000 „

takže již na podkladě těchto údajů možno očekávat v příštím období světovou výrobu asi o 1,700.000 tun větší oproti roku předchozímu, a to ovšem v předpokladu, že Kuba nehledě k obtížím při loňském omezení výroby, přece jenom hranici 4½ milionu tun nepřekročí. Pakli by se však vliv kubanských pěstitelů stal rozhodujícím, přišli bychom snadno na přírůstek více než 20,000.000 q cukru, který by znemožnil udržeti i dnešní cenovou úroveň nové kampaně, jež se stejně pohybuje as o sh 2/— pod úrovní staré sklizně. V posuzování situace padá na váhu ještě mnoho dalších důležitých činitelů jako výše osevu, vývoj počasí, politické poměry, avšak spíše jeví se pravděpodobno, že vyhlídky pro kampaň příští jsou nevesely.

Tím více tedy nutno uvážiti okolnost, že pevná cena řepy pro příští kampaň, t. j. Kč 18.50 s 50 hal. příplatkem za loňskou řepu, po případě pohyblivá cena vyjádřená 8¾% do Kč 175.— záznamu ústecké suroviny s 11 hal. příplatkem za každou Kč 1.— nad tuto základnu, opět jest sjednána s tou zásadou, že cukrovarnický průmysl nese sám celé riziko.

Z řečeného plyne, že situace je dosti obdobná kampani 1925/26, po níž, jak v úvodu tohoto článku naznačeno, následovalo období 1926/27 se sníženou cenou řepy Kč 15.—. Je tedy možno, že stane-li se, co tuto na podkladu pravděpodobnosti pro novou kampaň uvedeno, budou v roce 1928 placeny opět ceny podstatně nižší. Nezvýší-li se proti očekávání světová

úroveň cen cukerních tak, aby stanovená cena řepní byla oprávněna, octne se průmysl cukrovarnický opět v obtížné situaci, která by ovšem mohla stíny své vrhnouti nejen na průmysl, ale i na řepáře. Nepříznivý stav průmyslu cukrovarnického nemohl býti plně napraven zlepšením cen v kampani 1926/27, neboť toto dostavilo se v době, kdy průmysl byl již značně předprodán a nemohl z lepších cen plně těžiti. Těchto náhlých a nezdravých změn možno se uvarovati pouze tím, že cenový základ řepní bude spravedlivě upraven tak, aby risiko nespočívalo výhradně, jak doposud, na cukrovarnickém průmyslu. V cenové politice řepní jest nutno konečně trvale najíti takový klíč, aby v budoucnu jak průmysl cukrovarnický, tak i naše řepářství postaveno bylo na zdravý základ, zabezpečující zdárný vývin těchto dvou pro náš stát tak krajně důležitých složek.

*Joe Hartmann.*

## ZPRÁVY A NÁZORY.

### Francúzska národná hospodárska rada.

(Dopis z Paríža.)

Myšlienka utvorenia zvláštneho všenárodného poradného sboru pre hospodárske záležitosti vyskytla sa po prvý krát vo Francii behom svetovej války. Boly to v tej dobe hlavne delnícke odborové organizácie, ktoré naliehaly na uskutočnenie organizácie, ktorá by za účasti zástupcov všetkých výrobných tried národa študovala problémy rázu hospodárskeho. Ministerský predseda Clémenceau prejavil síce zásadný súhlas, naliehavé úkoly války nedovoľovali avšak, aby sa vláda týmto problémom bližšie zapodievala.

V poválečnej dobe myšlienka znovu oživila, hlavne pod tlakom složitých a naliehavých hospodárskych problémov. Sám parlament začínal si uvedomovať, že riešenie hospodárskych otázok vyžaduje stále viac odborných znalostí. Silne pôsobilo, že mierové smlúvy prikrročily k utvoreniu medzinárodnej organizácie práce a že niektoré europské štáty siahly dokonca i k ústavnej forme, aby vytvorily zvláštne národné hospodárske sbory. Bola to konečne vláda Herriotova, ktorá dielo uskutočnila. Na základe návrhu zvláštnej študijnej komisie pri ministerstve práce bolo vydané vládne nariadenie zo dňa 16. ledna 1925.

Nariadenie upravuje organizáciu a úkoly „Národnej hospodárskej rady“ (Conseil national économique). Hlavné jeho ustanovenia sú tieto:

Článok 1. Národná hospodárska rada má za úkol študovať problémy rázu hospodárskeho, hľadať jejich riešenie a činiť návrhy orgánom verejnej správy. Je výlučne sborom poradným.